

ELŐSZÓ

„Atyám, ... az örök élet az, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és akit küldtél, Jézus Krisztust” (*Jn 17,3*). „Isten, a mi Üdvözítőnk ... azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és eljusson az igazság ismeretére” (*1Tim 2,3–4*). „Nem adatott más név az ég alatt az embereknek, amelyben üdvözülhetnek” (*ApCsel 4,12*), csak Jézus Neve.

I. Az ember élete – megismerni Istent és szeretni őt

1. Az önmagában végtelenül tökéletes és boldog Isten tisztán jóságából elhatározott terve szerint, szabad akaratból megteremtette az embert, hogy boldog életének részesévé tegye. Ezért Isten mindig és mindenütt közel van az emberhez. Isten hívja az embert, és segíti, hogy keresse, megismerje és minden erejével szeresse őt. A bűn által szétszórt embereket mind összehívja családjának egységébe, mely az Egyház. Ennek megvalósítására küldte Fiát mint Megváltót és Üdvözítőt, amikor betelt az idő. Isten őbenne és őáltala hívja az embereket, hogy a Szentlélekben fogadott fiaivá és így az ő boldog életének örököséivé váljanak.

2. Hogy e meghívás az egész földkerekségen fölhangozzék, Krisztus elküldte az apostolokat, akiket kiválasztott, és megbízta őket, hogy hirdessék az evangéliumot: „Menjetek, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, és tanítsátok meg őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok mindennap, a világ végéig” (*Mt 28,19–20*). Az apostolok pedig e küldetés erejével „elmentek és mindenütt hirdették az evangéliumot. Az Úr velük volt munkájukban, és tanításukat csodákkal kísérte és igazolta” (*Mk 16,20*).

3. Azok, akik Isten segítségével elfogadták Krisztus e meghívását és szabadon válaszoltak rá, maguk is indítást kaptak Krisztus szeretetéből arra, hogy az Örömhírt az egész világon hirdessék. E kincset, melyet az apostoloktól kaptak, utódaik hűségesen megőrizték. Az összes Krisztushívó arra hivatott, hogy ezt a kincset nemzedékről nemzedékre továbbadja azáltal, hogy a hitet hirdeti, testvéri közösségben belőle él, s a liturgiában és az imádságban ünnepli.¹

¹ Vö. *ApCsel 2,42*.

II. A hit továbbadásáról – a katekézisiről

4. Kezdetől fogva katekézisnek nevezték az Egyház azon fáradozásait, hogy tanítványokat gyűjtsön maga köré, hogy az embereket segítse hinni, hogy Jézus az Isten Fia, s e hit által életük legyen az ő nevében; hogy nevelje és erre az életre oktassa őket és így épüljön föl Krisztus teste.²

5. „Általános értelemben a katekézis a gyermekek, fiatalok és felnőttek hitre nevelésének azon formája, mely leginkább a keresztyény tanítás rendszeres átadásában történik, s célja a hívők bevezetése a keresztyény élet egészébe.”³

6. Anélkül, hogy összekeveredne velük, a katekézis szorosan kapcsolódik az Egyház lelkipásztori feladatának több kateketikai jellegű, a katekézisére fölkészítő, vagy belőle következő elemével. Ilyenek az evangélium első hirdetése, azaz a hitet ébresztő missziós prédikáció; a hit megalapozásának keresése; a keresztyény élet megtapasztalása; a szentségek kiszolgáltatása; beépülés az egyházi közösségbe; az apostoli és missziós tanúságtétel.⁴

7. „Nyilvánvaló, hogy a katekézis az Egyház egész életével szoros összefüggésben van. A legnagyobb mértékben ugyanis tőle függ az Egyháznak nemcsak tér- és számbeli, hanem sokkal inkább belső növekedése és Isten tervének való megfelelése is.”⁵

8. Az Egyház megújulási periódusai a katekézisnek is virágkorai. Így az egyházatyák nagy korszakában szent püspökök lelkipásztori szolgálatuk jelentős részét a katekézisnek áldozták. Ez a kor Jeruzsálemi Szent Cirill, Aranyszájú Szent János, Szent Ambrus, Szent Ágoston és más atyák kora, akiknek kateketikai művei példaként állnak előttünk.

9. A hitoktatói szolgálat mindig új erőt merített a zsinatokból. Ebből a szempontból ki kell emelnünk a Trienti Zsinatot: konstitúcióiban és határozataiban jelentős helyet adott a katekézisnek; belőle fakadt a *Római Katekizmus*, melyet Trienti Katekizmusnak is nevezünk, és amely a keresztyény tanítás rövid összefoglalásának elsőrangú műve; a zsinat figyelemre méltón elindította az Egyházban a katekézist; és több Katekizmus – szent püspökök és teológusok, például Canisius Szent Péter, Borromei Szent Károly, Mongrovejói Szent Turibiusz vagy Bellarmin Szent Róbert műveinek – kiadására is ösztönzött.

² Vö. II. János Pál pápa: *Catechesi tradendae* 1.

³ II. János Pál pápa: *Catechesi tradendae* 18.

⁴ Vö. II. János Pál pápa: *Catechesi tradendae* 18.

⁵ II. János Pál pápa: *Catechesi tradendae* 13.

10. Ezért nem kell azon csodálkoznunk, hogy a II. Vatikáni Zsinat után – melyet VI. Pál pápa korunk nagy Katekizmusának tekintett – az Egyház katekézise ismét magára vonta a figyelmet. Erről tanúskodik az *Általános kateketikai direktórium* (1971), az evangelizációról (1974) és a katekézisiről (1977) tárgyaló Püspöki Szinodusok, és a nekik megfelelő apostoli buzdítások: az *Evangelii nuntiandi* (1975) és a *Catechesi tradendae* (1979). A rendkívüli Püspöki Szinodus 1985-ben kérte: „nagy egyetértéssel óhajtjuk az egész katolikus hit- és erkölcsstan Katekizmusának, azaz kompendiumának elkészítését”.⁶ II. János Pál pápa a Püspöki Szinodus ezen óhajához csatlakozott, ugyanis elismerte: „e kívánság teljesen megfelelt az egyetemes Egyház és a részegyházak valós szükségletének.”⁷ És mindent megtett azért, hogy a szinodusi atyák e kívánsága teljesüljön.

III. E Katekizmus céljáról és azokról, akiknek szól

11. E Katekizmus célja az, hogy a hit- és erkölcs katolikus tanításának szerves és egységes előadását nyújtsa a II. Vatikáni Zsinat és az egész egyházi hagyomány fényében. Fő forrásai a Szentírás, az egyházatyák, a liturgia és az egyházi Tanítóhivatal. Arra van szánva, hogy „hivatkozási pont legyen a különféle régiókban szerkesztendő katekizmusok, illetve kompendiumok számára”.⁸

12. A Katekizmus főként azoknak szól, akik felelősek a katekézisért: elősorban a püspököknek mint a hit tanítóinak és az Egyház pásztorainak. Eszközül kapják ahhoz, hogy Isten népe tanításának feladatát teljesíteni tudják. A püspökökön keresztül szól a katekizmusokat szerkesztő papoknak és katekétáknak. Olvasása azonban az összes Krisztus-hívőnek javára fog válni.

IV. E Katekizmus szerkezetéről

13. E Katekizmus elrendezése a nagy Katekizmusok hagyományát követi, mely szerint a katekézis négy „pillérré” épül: a keresztségi hit megvallására (*Szimbólum*), a hit szentségeire, a hit szerinti életre (*Parancsolatok*) és a hívő imádságára („*Miatyánk*”).

⁶ Püspöki Szinódus (általános rendkívüli gyűlés, 1985): *Zárójelentés* II, B, a, 4, 11.

⁷ *A szinódus záróbeszéde*, 1985. december 7-én: AAS 78 (1986), 435.

⁸ Püspöki Szinódus (általános rendkívüli gyűlés, 1985): *Zárójelentés* II, B, a, 4, 11.

ELSŐ RÉSZ: A HITVALLÁS

14. Azoknak, akik a hit és a keresztség révén Krisztuséi, az emberek előtt meg kell vallaniuk keresztségi hitüket.⁹ Ezért a Katekizmus először elmondja, hogy mi a Kinyilatkoztatás, mellyel Isten az emberhez fordul és neki ajándékozza magát, és mi a hit, mellyel az ember válaszol Istennek (*első szakasz*). A Hitvallás csokorba gyűjti az ajándékokat, melyeket Isten, mint minden jó Szerzője, mint Megváltó és Megszentelő, az embernek ad, s ezeket keresztségünk „három fejezete” köré rendezi – hit az egy Istenben: a Mindenható Atyában, a Teremtőben; és Jézus Krisztusban, az ő Fiában, a mi Urunkban és Üdvözítőnkben; és a Szentlélekben, a Szent Egyházban (*második szakasz*).

MÁSODIK RÉSZ: A HIT SZENTSÉGEI

15. A Katekizmus második része bemutatja, miként jelenik meg az Istentől Jézus Krisztus és a Szentlélek által egyszer s mindenkorra megvalósított üdvösség az Egyház liturgiájának szent cselekményeiben (*első szakasz*), különösen pedig a hét szentségben (*második szakasz*).

HARMADIK RÉSZ: A HITBŐL FAKADÓ ÉLET

16. A Katekizmus harmadik része megmutatja az Isten képmására teremtett ember végső célját: a boldogságot és az utakat, melyeken el lehet hozzá jutni: nevezetesen az Isten Törvényétől és kegyelmétől támogatott helyes és szabad cselekvés által (*első szakasz*); egy olyan cselekvésmód által, mely megvalósítja a szeretetnek Isten tíz parancsolatában kibontott kettős parancsát (*második szakasz*).

NEGYEDIK RÉSZ: AZ IMÁDSÁG A HITBŐL FAKADÓ ÉLETBEN

17. A Katekizmus utolsó része az imádság értelméről és jelentőségéről tárgyal a hívők életében (*első szakasz*), s a Miatyánk, az Úr imádsága hét kérdésének rövid magyarázatával zárul (*második szakasz*). E kérésekben ugyanis megtaláljuk azoknak a javaknak az összefoglalását, melyeket remélnünk kell, s melyeket a mi Mennyei Atyánk adni akar nekünk.

⁹ Vö. *Mt 10,32; Róm 10,9*.

V. Gyakorlati útmutatások e Katekizmus használatához

18. E Katekizmus az egész katolikus hit szerves bemutatása. Ezért egyetlen egészként kell olvasni. A folyamatosan számozott bekezdések, paragrafusok mellett a margón látható kisebb számok az olvasót az ugyanarról a témáról szóló paragrafusokhoz utalják. Ezen utalások és a kötet végén található tárgymutató segítségével minden téma a hit egészével való összefüggésében látható.

19. A Szentírás szó szerint idézett helyeit a szövegben adjuk. Ha csak tartalmilag utalunk rá, vedd össze (vö.) jelzéssel lábjegyzetbe tettük. A megadott szentírási helyek hozzáolvasása segít a mélyebb megértésben. E szentírási hivatkozásokat a katekézis segédeszközéül is szántuk.

20. A dőlt *kisebb betűvel* nyomtatott szövegrészek történeti jellegű, apologetikus megjegyzések vagy tanbeli kiegészítések.

21. Az álló *kisebb betűvel* nyomtatott – egyháziatyáktól, liturgiából, Tanítóhivataltól vagy szentektől vett – *idézetek* gazdagítják a tanítás bemutatását. E szövegek kiválasztásánál a közvetlen kateketikai fölhasználás lehetőségét tartottuk szem előtt.

22. *Az egységet alkotó témák végén a tanítás lényegét összefoglaló mondatok találhatóak. Ezen „összefoglalások” indításokat adnak a helyi katekézisek számára rövid, könnyen megtanulható formulák készítéséhez.*

VI. A helyi viszonyokra szükséges alkalmazások

23. E Katekizmus célja elsősorban a tanítás bemutatása. Segítséget akar nyújtani a hit mélyebb megismeréséhez. Ugyanakkor arra irányul, hogy a hit éretté váljék, jobban meggyökerezzen az életben és fölragyogjon a tanúságtételben.¹⁰

24. Kítűzött célja miatt e Katekizmus nem próbálja megvalósítani az előadás és a kateketikai módszerek alkalmazásait, melyeket azok kulturális, életkor- és lelki érettségbeli, társadalmi és egyházi különbségei követelnek, akikhez a katekézis szól. E nélkülözhetetlen alkalmazások a helyi katekizmusokra, s még inkább azokra tartoznak, akik a Krisztushívőket oktatják.

¹⁰ Vö. II. János Pál pápa: *Catechesi tradendae* 20–22, 25.

„Aki tanít, legyen mindenkinek mindene, hogy mindenkit megnyerjen Jézus Krisztusnak (...). Nem szabad azt hinnie, hogy csak egyfajta ember van rábízva, tudniillik hogy valamennyit egy meghatározott és biztos séma szerint oktathatja és vezetheti el az igaz jámborságra. Hanem – mivel egyesek olyanok, mint a ma született kisdedek, mások növekedni kezdenek Krisztusban, néhányan pedig már érett felnőttek – gondosan meg kell fontolni, kiknek van szükségük tejre, kiknek szilárdabb táplálékra (...). Arra pedig az Apostol (...) figyelmeztetett, hogy az ilyen szolgálatra meghívottaknak meg kell érteniük: a hit misztériumainak és az élet parancsolatainak továbbadásánál a tanítást illeszteni kell a hallgatók gondolkodásmódjához és fölfogóképességéhez.”¹¹

MINDENEKFÖLÖTT – A SZERETET

25. E bemutatás befejezéséül emlékeztetünk arra a lelkipásztori alapelvre, melyet a Római Katekizmus mond:

„Ez ugyanis az a kiválóbb út, melyet (...) az Apostol mutatott, amikor egész tanításának és nevelésének módját a soha el nem múlt szeretethez kötötte. Ugyanis akár a hit, akár a remény, akár a cselekvés tárgyául adunk elő valamit, mindig úgy kell a mi Urunk szeretetének érvényesülnie benne, hogy bárki fölfoghassa: a tökéletes keresztény erény bármely cselekedete nem máshonnan ered, mint a szeretetből, és nincs más célja, mint a szeretet.”¹²

¹¹ *Római Katekizmus*: Előszó 11. Kiad. P. Rodríguez (Vatikán–Pamplona, 1989).

¹² *Római Katekizmus*: Előszó 10. Kiad. P. Rodríguez (Vatikán–Pamplona, 1989).